

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-43)

4-10 MAYIS İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HAFTASI (2023)

İş sağlığı ve güvenliği (İSG), yapılan işten veya çalışılan işyerinden kaynaklanan tehlikelerin, genel çevre ve toplum üzerindeki etkileri de dikkate alınarak öngörülmesi, tanınması, değerlendirilmesi ve kontrol edilmesini, iş yeri ortamının iyileştirilmesini hedefleyen sistemli bilimsel çalışmaların bütünü olarak tanımlanmaktadır.¹

Sağlık ve iş aktiviteleri birbirine bağımlıdır. Fiziksel ve zihinsel kapasitesini aşmadığı sürece işin bireyin sağlıklı kalmasına yardımcı olduğu genel olarak kabul edilmektedir, ancak işte yer alan çeşitli faktörler işçilerin sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Örneğin; yapılan işin türü, gerektirdiği fiziksel ve zihinsel çaba, kullanılan malzemeler ve ürünler, çalışma ortamının doğası, işin yapıldığı koşullar ve koşulların nasıl düzenlendiği işçilerin sağlığının nasıl etkileneceğinin belirleyicilerindendir.²

İSG bütün ülkeler için önem arz etmektedir. Yapılan araştırmalara göre iş kazalarının yüzde %98'i, meslek hastalıklarının yüzde %99'u önlenemez iken; gerekli önlemler alınmadığı için her yıl iş kazaları ve meslek hastalıklarından dolayı birçok kayıp yaşanmaktadır.³

İş sağlığı ve güvenliğinin temel amaçları arasında bütün çalışanların bedensel, ruhsal, sosyal iyilik durumlarını en üst düzeye çıkarmak ve bunu sürdürmek vardır. İş sağlığı güvenliği, sadece iş kazaları, meslek hastalıkları, işle ilişkili hastalıkların sonuçları ve önlenmesi ile sınırlı değildir. Konunun hem tıbbi boyutu (işçi sağlığı), hem teknik boyutu (iş güvenliği) hem de iş hijyeni boyutu vardır. Bunlar iş sağlığı bilim alanının birbirinden ayrılmaz parçalarıdır ve bu kapsamda farklı meslek gruplarının yer aldığı çok disiplinli, ekip çalışması ile başarı sağlanabilir.¹

İş sağlığında temel yaklaşım sağlığın korunmasıdır. Bunun sağlanabilmesi için işçi, işveren ve devlet iş birliği içerisinde olmalıdır.⁴ Çalışanların sağlıklı ve güvenli ortamda çalışmasına ilişkin hak ve yükümlülükleri konusunda çalışmaların planlanması ve yürütülmesinde çalışan örgütleri, işveren örgütleri ve devlet taraflarının önemli rolleri vardır.¹

Ülkemizde, 30.06.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6331 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” bu konudaki önemli adımlardan biridir. Kanunun amacı, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir. Bu Kanun aynı zamanda kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm

¹ Yıldız A. N., Şahan C., “İş Sağlığı ve Güvenliği Temel Kavramlar”, Yıldız A.N., Sandal A., İş Sağlığı ve Güvenliği Meslek Hastalıkları, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2020, 19-68.

² [İnternet] ILO, Occupational Health <https://www.ilo.org/safework/areasofwork/occupational-health/lang--en/index.htm> Erişim Tarihi: 20.04.2023

³ [İnternet] T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 4-10 Mayıs İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası <https://nigde.meb.gov.tr/www/4-10-mayis-is-sagligi-ve-guvenligi-haftasi/icerik/1783> Erişim Tarihi: 20.04.2023

⁴ Bilir N., Yıldız A. N., İş Sağlığı ve Güvenliği, Güler Ç., Akın L. Halk Sağlığı Temel Bilgiler Cilt 2, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2012, 1070-1105.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-43)

çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanmaktadır.⁵

İş sağlığı ve güvenliği farkındalığının artırılması amacıyla ülkemizde 1987 yılından itibaren her yıl 4-10 Mayıs tarihleri arasında düzenlenen "İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası" tüm tarafları kapsayan ve çalışma hayatının güncel konularına uygun olarak hazırlanan içerikleriyle iş sağlığı ve güvenliği kültürünün gelişimine ve bu doğrultuda oluşacak bilinç ile iş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilmesine katkı sunmaktadır.⁶

Her yıl İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası kapsamında etkinlikler düzenlenmektedir. 2001 yılından itibaren bu etkinlikler çiftli yıllarda uluslararası düzeyde iş sağlığı ve güvenliği kongreleri, tekli yıllarda ise ulusal düzeydeki etkinlikler ile gerçekleştirilmektedir. Ulusal düzeydeki etkinlikler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenmektedir.⁷ Önceki yıllarda İstanbul, Ankara, Bursa, Konya, Kayseri, Şanlıurfa, İzmir, Gaziantep, Antalya'da gerçekleştirilen etkinlikler 2021 yılında pandemi nedeni ile çevrimiçi olarak düzenlenirken, 2022 yılında Ankara'da gerçekleştirilen açılış konuşması sonrası çevrimiçi olarak devam etmiştir.^{6,8} 2022 yılının ana teması "Sosyo-Ekonomik Boyutu ile İş Sağlığı ve Güvenliği" olarak belirlenmiştir. Hafta etkinlikleri kapsamında, iş sağlığı ve güvenliğinin hukuk, etik, iktisat, çalışma hayatında psikososyal risk etmenleri konuları ele alınmıştır.⁹

Ülkemiz dışında bu haftayı kutlayan bazı ülkeler de bulunmaktadır. Kanada, 2023 yılı için İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası'nı 1-6 Mayıs'ta kutlayacaktır ve bu yılki temalarını "Birlikte güvenli çalışma alanları ve topluluklar oluşturabiliriz" olarak belirlemişlerdir.¹⁰ Amerika Birleşik Devletleri, 2023 yılı için 1-7 Ağustos tarihleri arasında kutlayacaktır ve temaları "Güvenli işyerleri, sağlam işletmeler" dir.¹¹ Avustralya, her yıl Ekim ayında tüm ay boyunca kutlanmaktadır. 2022 yılı Ekim ayının teması "Güvenliği bilin, güvenli çalışın, iş yerinde güvenliği önceliğiniz yapın" dır.¹² Japonya her yıl 1-7 Temmuz'da kutlamaktadır.¹³ Hindistan, Ulusal güvenlik günü/haftası olarak her yıl 4-10 Mart tarihleri arası kutlamaktadır.¹⁴ Bu yılki temalarını oluştururken Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'ndan üçüncüsünü dikkate alarak, "Amaçlarımız-Sıfır zarar" olarak belirlemişlerdir.¹⁵

⁵ [İnternet] İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6331.pdf> Erişim Tarihi:24.04.2023

⁶ [İnternet] T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü <https://www.csgb.gov.tr/isggm/haberler/36-isg-haftasi-tamamlandi/> Erişim Tarihi:24.04.2023

⁷ Büke Şahin M, Yıldız AN, 4-10 Mayıs İş Sağlığı ve Güvenliği Bilgilendirme Notu-HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi 2021/2022-45-[İnternet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr>

⁸ [İnternet] 33. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası, T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. <https://www.aile.gov.tr/haberler/33-isg-haftasi-etkinliklerimize-davetlisiniz/> Erişim Tarihi:25.04.2023

⁹ [İnternet] 36. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası Etkinliğimizin Kayıtları Başladı, T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü. <https://www.csgb.gov.tr/isggm/haberler/36-nci-is-sagligi-ve-guvenligi-haftasi-etkinligi-kayitlarimiz-basladi/> Erişim Tarihi:25.04.2023

¹⁰ [İnternet]CSSE, Safety and Health Week 2023 <https://www.csse.org/site/events/safety-and-health-week> Erişim Tarihi: 28.04.2023

¹¹ [İnternet] United States Department of Labor, Safe + Sound Week <https://www.osha.gov/safeandsoundweek/> Erişim Tarihi: 28.04.2023

¹² [İnternet] SafeWork SA, National SafeWork Month <https://www.safework.sa.gov.au/resources/national-safework-month> Erişim Tarihi: 29.04.2023

¹³ [İnternet] Safe work and safe life for all workers, Jisha <https://www.jisha.or.jp/campaign/anzen/index.html> Erişim tarihi: 29.04.2023

¹⁴ [İnternet] National Safety Council, India, National Safety Day/Week (4-10 March) <https://nsc.org.in/national-safety-day-week-campaigns/> Erişim Tarihi: 29.04.2023

¹⁵ [İnternet] National Safety Council, India. <https://nsc.org.in/wp-content/uploads/2023/02/NSD-2023-Circular-Letter-with->

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2022/2023-43)

Güney Afrika, bu haftayı Eylül ayında kutlamaktadır. 2022 yılında 19-23 Eylül tarihleri arasında kutlamışlar ve temalarını "Güvenlik bizim elimizde" olarak belirlemişlerdir.¹⁶ Katar ise 26-30 Nisan 2023 tarihleri arasında kutlamıştır.¹⁷

Ülkemizde 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan, Kahramanmaraş merkezli 11 ilimizi etkileyen "asrın felaketi" olarak nitelendirilen depremler nedeniyle acil durumlara hazırlıklı olmak ve afetlerde zararı en aza indirebilmek daha da önem kazanmıştır. Bu yıl 37.'si düzenlenecek olan etkinlik Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Konferans Salonu'nda gerçekleştirilecektir ve teması "İşyerlerinde Acil Durumlar ve Afet Yönetimi" olarak belirlenmiştir.¹⁸

Şekil 1: T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'nün 2023 yılı İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası teması kapsamında hazırladığı afiş.¹⁸

[Theme.pdf](#) Erişim Tarihi: 29.04.2023

¹⁶ [Internet] Resourcing the world, International Health and Safety Week 2022 <https://www.veolia.co.za/international-health-and-safety-week-2022> Erişim Tarihi:01.05.2023

¹⁷ [Internet] MoPH Marks Gulf Occupational Health And Safety Week, <https://www.qna.org.qa/en/News-Area/News/2023-04/30/0045-moph-marks-gulf-occupational-health-and-safety-week> Erişim Tarihi:01.05.2023

¹⁸ [Internet] T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü <https://www.csgb.gov.tr/isggm/haberler/37-is-sagligi-ve-guvenligi-haftasi/> Erişim Tarihi: 08.05.2023

Bu doküman, Dr.Nagihan Büşra Balaban tarafından, Prof. Dr. Ali Naci Yıldız danışmanlığında 24.4.2023 tarihinde hazırlanmıştır.

Bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik,vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:

Balaban N.B., Yıldız A. N., 4-10 Mayıs İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası- Bilgilendirme Notu-HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi 2022/2023-43- [Internet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/>. Erişim:09.04.2023.